

Skogstadslekten fra Tolga

- av Odd Bjørklund -

John-Torben

Skogstadslekten fra Tolga og Tynset som kom nordover til Målselven i året 1860.

Den går flere hundre år tilbake i tiden. Det er nevnt prester, smeder og lensmenn i denne slekten.

I manntallet fra 1528 finnes stamfaren Østen Aasnavn som har fulgt gården og slekten helt til idag som Ole, Johan, Tore og Jon Anders. Disse har gått igjen i alle slektsledd.

Vingelen er en av de vakre Østerdalsbygdene ved Tynset. Midtveis mellom Tolga og Vingelen et godt stykke oppe i den bratte furulla fra Glomma dalføre ligger den gamle ættegården «Vingelåsen».

Gården ligner en kongsgård fra eventyrene der en ser den fra åskammen i ramen av frodig barskog. Mot sør er det en dominerende utsikt. Her oppe tar Glomma til å få et ruvende får. I det åpne lende nedenfor gården gjør den «Brusvingen» og danner et malerisk landskap med holmer og nes som fra eldgammel tid har vært beite og slåtteland under «Vingelåsen».

Lenger nede blinker gårdene i Tynset frem av skogliene, og i bakgrunnen ruver det majestetiske Tronfjellet. Mot nord blåner Tronfjellene og i hellingen mellom dem lig ger Vingelen hovedbygd. Vingelåsen er et av de eldste bustedene i denne høytliggende fjellbygda. Ås het gården opprinnelig og sagnet sier jo at Jøtulen i Ås hadde jaktmarkene sine i liene mot Glomma.

Da Vingelåsen ble ryddet i år 1400 fant rydningsmennene rester etter en primitiv stue. Den hadde tilhørt en fastboende jeger som har vært synlig helt fram til denne tid. I 1664 ble Ås delt mellom Ole og Tore Østenssønner. Gården Østvungen var i gamle dager seter under Vingelåsen og gårdene ble igjen delt til sønner og døtre. Slekten fra Ås og Østvungen var meget evnerik i smefaget. Sme-Tore var en berømt børsesmed og hans sønn var regimentsmed. Etter Tore Jonsen Skogstad er det i Kvikne kirke en «dørring» med Christian den V's monogram. Anders Skogstad på Osmoen skal ha utført beslaget på et kunstferdig ferdaskrin med lås som er oppbevart i Kvikne kirke.

Skogstad på Kvikne var omkring 1700 tallet en av de største gårdene i bygda med 30 kuer, 5 hester og 28 sauer. I året 1706 kom Tore Jonsen og Tore Toresen som var søskenbarn og delte gården mellom seg.

De var flinke smeder, men også bjørneskyttere. En gang de var på jakt og var kommet helt innpå bjørnen, klikket skottet og bjørnen kom mot han på to ben, han hadde nu bare kniven til verge. Men i siste liten kom lille-Tore med tørt krutt og satte børselipa i skallen på bjørnen. Tore forærte et av sine bjørneskinn

til Kvikne kirke. Kvikne var nu på den tid aneks under Tynset prestegjeld. Prestene som bodde på Skogstad bygset gårdene, men presten Even Stensøn kjøpte odelretten til Skogstad i 1685.

Men stamfedrene og lensmannslekten går videre. Ole Toresen Skogstad var gårdsbruker og lensmann i Kvikne fra 1736 - 1745. Han var gift med Guri Knutsdr. Grøtli, de hadde 9 barn. En av sønnene, Anders Olsen Skogstad f. 1735, gift med Kari Olsdr. f. 1737. Og lensmannslekten går videre til Ole Andersen Skogstad født i 1765 som ble den første lensmann i Tolga, derfor fikk han navnet «Gammel-lensmann», der var han lensmann i 28 år til 1830.

Etter han blir sønnen Johan Olsen Skogstad lensm. i Tolga i hele 42 år, han var født i 1804 og gift med Dorothea Nilsdr. Nesset f. i 1823, de fikk 9 barn men av disse døde 7 som barn. Datteren, Inger, f. i 1844 ble gift med Erik Estensen Østgård f. i 1845, han ble også lensmann i Tolga. Sønnen til «Gammel-lensm.», Anders Olsen Skogstad, var født i 1795 på Os-strand. Han skulle være en vidvættig herre i sin ungdom, så hans far ikke ville at han skulle overta gården Osmoen. Han ble gift med Anne Jonsdr. Moseng, hun var født i 1783, de hadde 3 barn, Anders, Ingjerd og Ole Johan. Her er det den store Skogstad og lensmannslekten kommer nordover til Målselven, - det var Ingjerd Andersen Skogstad f. i 1824, som var gift med Maren Birgithe Hansdr. f. i 1829. Hun var datter av lensmann Hans Johannesson på Tynset. Det var i året 1860 de kom til Målselven og kjøpte gården Tillermoen av Bersvend Uleberg. De hadde 3 barn - Anders, Olav og Hans.

De var ikke uforfar som la ut på denne lange reisen som var meget strabasøs før de nådde fram. Det måtte være utvalgte hardhauser som måtte kunne greie å ernære seg der oppe i villmarken. De kunne heller ikke være skuggredd av seg når de gav seg i vold med disse små feskeskøyten oppover kysten helt opp til Målsnes. Det er ufattelig hvordan det kunne være å overleve de første årene i det hardbarkede klima der oppe i villmarken. Det er også ufattelig hvorfor de dro ut fra sine kjære vakre hjembygder. Det måtte vel ofte bli en lengsel hjem igjen til sine barndoms hjem.

Men sønnene vaks opp der borte på Tillermoen og Hans Ingjerdson som ble gift med Ragnhild Skjeggnes. Hennes foreldre var Anne Hansdr. Øverby og Halvor Skjeggnes. Hans og Ragnhild var født i 1860, gift i 1884 i Øverbygd kirke. Hans var en hendt snekker og bygningsmann. Han kjøpte først en part av Jutulstad som var seter under Solberg men senere under Øverby og bodde der en tid.

De fikk nu tildelt en eiendom av Øverby ved Råvann, de kalte gården for Skogstad etter sine foreldres fødested i Tolga. Men det var allerede ryddet på Skogstad ved Råvann av Andreas Tøllefsen og Elen Einarsdr. Øverby. Eiendommen var ganske stor med holmer og nes, dessuten hadde de en parsel borte i Benelvdalen. Der foret de om somrene og kjørte høyet hjem på vinterføret. Det var iver og virksomhet på Skogstad, de bygde opp hus, og dyrket jord og land. Ute på Råvannet gikk øreten i stimer, og elva var raptjukk av fisk oppover stråkkene, og borte ved «Fuggelkjosen» og «Skogstadhøin» var garnplassene hvor det kokte. Hans og Ragnhild førte Skogstadslekten videre, det kom 6 barn til verden i dette ekteskapet: Ingvald døde som barn. Harald emigrerte til Amerika. Andreas kom til Narvik. Martin druknet i elven ved Nergård.

Datteren Mina gift med Jon Jonsen Solbergnes. Agot gift med styrmann Einar Fuhr fra Trondenes. Men alle disse barna på Skogstad mistet sine foreldre da de var små, de ble oppfostret hos andre der oppe i bygda.

Det var en tragedie da mor Ragnhild døde brått fra hele familien da alle var barn, det var i 1896. Hans Ingjerdson Skogstad falt helt sammen da han mistet sin kone og døde kort etter oppe i Bardu. Gården ligger nu øde til Ingeborg og Otto Hansen overtar Skogstad og fører sin tallrike slekt videre. Fremdeles er gården i full drift der det spirer og gror på gamle Skogstad ved Råvann.

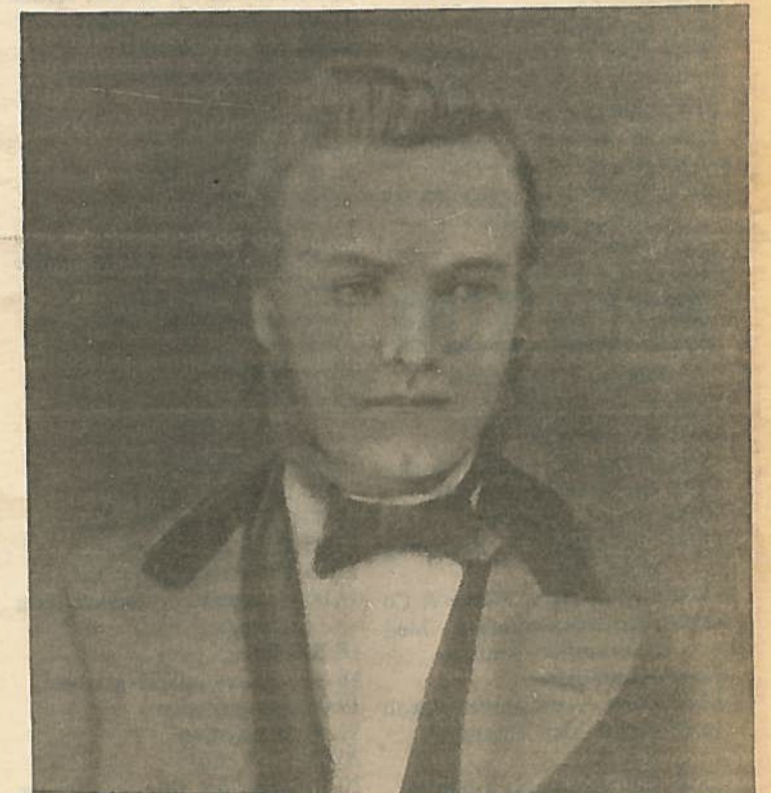
Det kom flere av Skogstadslekten fra Tolga nordover. Det var Ole-Johan og en bror av han som heter Johan. De kom først til Rana som båtbyggere. Johan ble gift med Maren Oksehode fra Namsfjorden, deres barn var: Albin gift med Laura Kjellmoen, Magnus reiste til Amerika, Arnold gift i Vardø, Olav reiste til Amerika. Johan Skogstad ble i sitt andre ekteskap gift med Martha Jørgensen fra Sagelvvann.

Det ble 3 barn også i dette ekteskap: Arthur døde bare 10 år gammel, Johanna kom til Øverbygd og ble gift med Olav Sverresvold som overtar og driver gården fra 1920. Berte ble gift med Peder Olsen Kongsmo ved Takvannet, og fører slekten videre.

Dette var et register og en vandring av den store Skogstadslekten fra Tolga som kom nordover til Rana, Hamarøy og Målselven. De reiste ut fra sine kjære barndomshjem, kanskje i håp om å finne bedre muligheter der oppe i villmarken og nybyggerland, de ble jo lovet gull og grønne skoger der oppe i «Midnattsolens land».

Ragnhild Halvorsdr. Skjeggnes født i 1860. Hun døde i ung alder fra sine barn og mann. Gift i 1884 i Øverbygd kirke med Hans Ingjerdson Skogstad.

Hans Ingjerdson Skogstad født i 1860 gift med Ragnhild H. Skjeggnes. Hans foreldre kom til Målselven og Tillermoen. Hans bestemor Anne J. Moseng kom også til Tillermoen og døde der i 1876 hos sin sønn Ingjerd Andersen Skogstad.

Olav og Johanna Sverresvold Skogstad-slekten fra Tolga.

Johanna Sverresvolds slekt.

Hennes foreldre var Martha Jørgensen og Johan Skogstad. Martha Jørgensens stamfar kom fra Røros. Han kom til Rana som båtbygger og videre til Balsfjord. Hennes mor kom fra Finnland. Johan Skogstads far kom fra Kvikne i Østerdalen, og hans navn var Ole Andersen Skogstad. Han var lensmann i Tolga og Os i 1802. Johan Skogstads sønn mistet så mange barn, 7 stk, så det ble bare 2 døtre igjen, og en av disse ble gift med lensmann Østgård. Det er en stor slekt av Østgård og Skogstad. Johanna Sverresvolds søsken var Johanna, Albin Skogstad, gift med Laura Kjellmoen. Magnus reiste til Amerika. Arnold Skogstad gift Mæthi i Vardø. Olaf Skogstad ble gift i Amerika. Berte-Jørgine ble gift med Peder Olsen Kongsmo.

Tora Lunneborg Andersen fra Sjøprag i Sorrisa til Norge i 1901 sammen med Alfheid Bolette og Olga Kyerskne. Billedet fra 1925.

